

26.04.24

Клас: 9-А,Б

Укр. мова

Вч.: Харенко Ю.А.

Тема: П. Куліш – автор першого україномовного історичного роману «Чорна рада». Походження його назви. Історична основа й авторська уява, романтичність стилю

Мета: ознайомити учнів зі змістом роману «Чорна рада»; спираючись на текст твору, розкрити причини протистояння сил державотворення та руїництва; закріпити вивчене про жанр роману; допомогти учням усвідомити суспільний ідеал, утілений П.Кулішем через проблематику роману, а також зрозуміти символіку твору; виховувати старшокласників у дусі народної моралі, народних ідеалів; плекати патріотичні почуття; сформувати переконаність у важливості для громадянина України збереження свободи й незалежності рідного краю, його державності; *розвивати творчу, соціальну, комунікативну компетентності.*

Хід уроку

I. Організаційний момент.

II. Мотивація навчальної діяльності учнів

Так, сьогодні ми розпочнемо вивчати історичний роман-хроніку «Чорна рада».

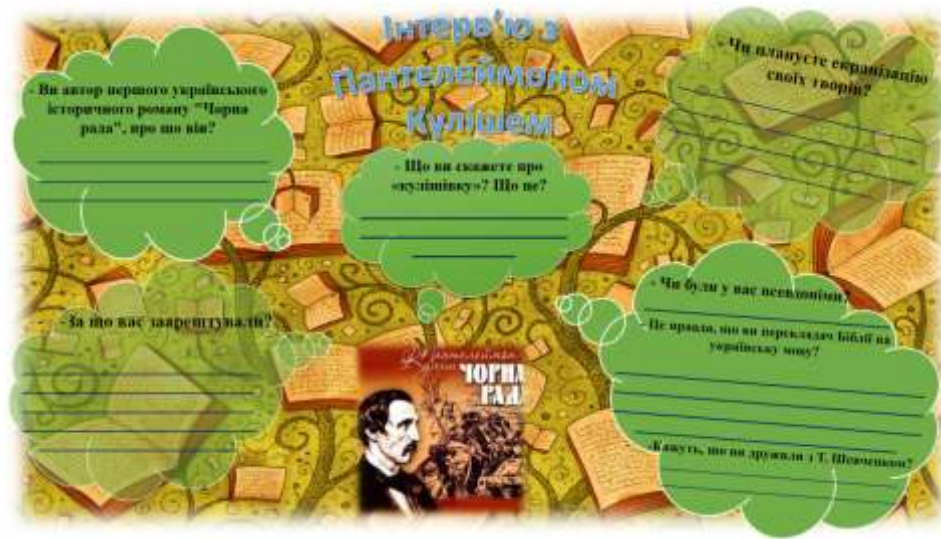
В умовах посилення в українського народу національної свідомості, а відтак й інтересу до свого героїко-драматичного минулого П. Куліш проймається думкою про потребу широкого й глибокого художньо-історичного осмислення своєї минувшини в її визначальних процесах, суспільних рухах, як це вже робилося в літературах інших народів.

На долю українців випали найсуворіші випробування. Це постійні набіги зажерливих татар, вікове залежне становище, тяжка праця, нужденне існування. Чому ж так сталося? У цьому допоможуть розібратися історичні факти роману «Чорна рада».

III. Повідомлення теми, мети, завдань уроку

IV. Сприйняття та засвоєння учнями нового матеріалу

Для початку повторимо біографію Пантелеймона Куліша, взявши у нього інтерв'ю.

Після смерті Богдана Хмельницького становище України різко погіршилося – і з вини сусідів, і з вини своїх же вельможних користолюбців. Москва не дотримувалась підписаних у Переяславі угод, Польща і кримський хан тиснули з обох боків. Проте народ не хотів визнавати чужої влади. Між гетьманом і козацькою старшиною точилися чвари за булаву, за те, до кого з сусідів пристати.

1663 рік вважається початком Великої Руїни, яка знищила державний устрій, розбудований Хмельницьким. Українську державність було остаточно втрачено.

Отже, «Чорна рада» - історичний роман – хроніка.

Словникова робота.

Учні записують поняття у літературознавчий словник.

Історичний роман - це твір, сюжетно побудований на історичному матеріалі, основним предметом зображення є історичні події. У такому романі масштабно замальовується певна доба та її видатні діячі.

Роман – хроніка - великий за обсягом прозовий твір, в якому послідовно розкриваються значущі суспільні, історичні, родинні події протягом тривалого часу.

Словникова робота

Історичний роман – роман, у якому відтворюються події минулих часів, розповідається про життя видатних діячів.

Роман-хроніка - це такий прозовий твір, у якому розкривається послідовна історія певних суспільних або родинних подій за тривалий проміжок часу.

Доба Руїни - з часу зречення гетьманства Ю. Хмельницьким 1663р. до 1687р., коли гетьманом був обраний І. Мазепа.

Чорна рада - козацька рада з участю «черні» - простих селян та міщан.

Походження назви роману.

«Чорна рада» - перший український історичний роман, написаний 1857 року. Існують наступні версії, які пояснюють назву роману П. Куліша. Ніжинська рада 27- 28 червня 1663 була названа чорною, бо в ній уперше в українській історії брала участь біднота(чернь). Інша версія пов'язана з багатозначністю слова чорна. Це слово в українській історії часто вживається у значенні *підла, незаконна, злочинна*.

Поміркуймо над образами-символами та особливостями назви твору.

Образи-символи

Хутір -

Запорозька Січ-

Народ-

Дорога -

Чоловік Божий -

Кохання Петра й Лесі-

Особливості назви твору

Історична основа й авторська уява.

Усіх персонажів умовно можна поділити на дві групи. Це реальні історичні постаті діячів доби Руїни Яким Сомко, Іван Брюховецький, Василь Золотаренко, Михайло Вуяхевич, князь Данило Великогагін(у романі – Гагін). Інша група створена уявою автора, здебільшого це романтичні образи, переважно представники простого люду, козацтва(родина Череванів – Михайло, Мелася, Леся; полковник Шрам, Петро, Кирило Тур).

Є версія, що полковника Шрама Куліш міг змалювати на основі реальної історичної постаті Шрамка, тому що чорнова назва твору російською мовою «Сотник Шрамко и его сыновья». Тому поділ персонажів досить умовний. Дійові особи роману(історичні та вигадані) можна згрупувати відповідно до основного конфлікту: вони є прибічниками Якіма Сомка чи Івана Брюховецького.

(Здобувачі освіти записують про історичну основу роману)

Романтичність стилю

Розгляньте риси романтизму й доведіть, що «Чорна рада» відповідає цьому напрямку.

Риси романтизму

- Зображення виняткових героїв у незвичайних ситуаціях, їх нетиповість.
- Викриття й осуд вад соціально несправедливого устрою, протест проти гноблення людини людиною, відстоювання права кожного громадянина суспільства на особисту свободу, вільний розвиток – фізичний і духовний.
- Основні герої - гетьман, козак – запорожець, кобзар, народний месник; порушення проблеми обов'язку героя перед народом.
- Інтенсивне використання фольклорних тем, сюжетів, образів, жанрів.
- Емоційна напруженість у зображенні подій, ситуацій, обставин, характерів, інтенсивне використання гіпербол, символів, риторичних фігур, зокрема інверсії.

(Куліш показує незвичайних, сміливих, гордих людей(Кирило Тур, Пугач). Зображує романтичні почуття закоханих, подолання ними всіх перешкод на шляху до омріяного щастя(Петро, Леся). У творі багата символіка(образи героїв, що сповідають різні ідеали, співи кобзаря). Образ Сомка в романі сповнений романтизованого благородства. Його наділено характерними рисами українського полководця й державного діяча – тими рисами, якими наділив його народ в думах, піснях, легендах).

Самостійна робота. Закріпимо вивчене.

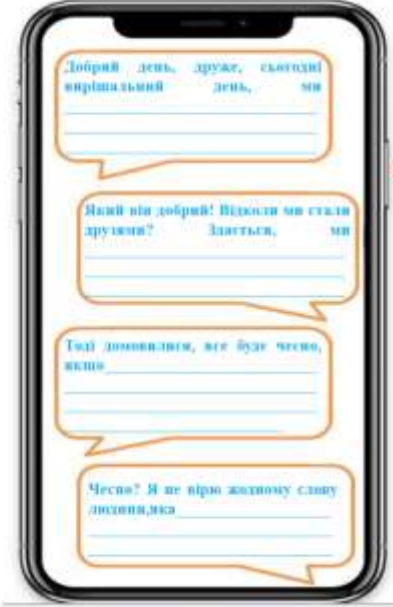

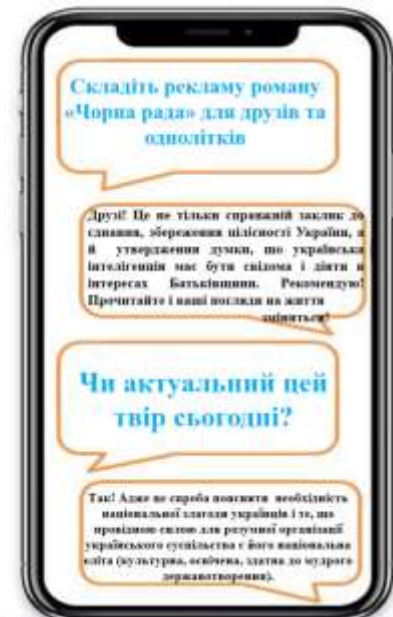
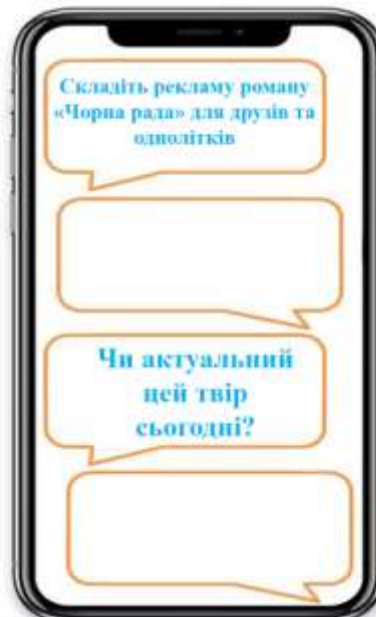
The infographic is a colorful template for analyzing the novel 'Chorna rada' (The Black Council) by Kyrylo Tur. It features a central image of a Cossack on horseback. The template includes several labeled sections for student input:

- ЖАНР** (Genre): A blue box at the top left.
- РЕД** (Editor): A small blue box below the genre.
- Тема** (Theme): A large green box on the left.
- МІСЯ** (Month): A yellow box below the theme.
- «Чорна рада»** (Title): A blue box at the top center.
- Автор** (Author): A blue box at the top right.
- Где написаний** (Where written): A small blue box at the top right.
- Джерела роману** (Sources of the novel): A red box on the right.
- Проблематика:** (Problematics): A large blue box on the right with horizontal lines for text.
- Перевір себе** (Check yourself): A section at the bottom left containing a QR code.
- Чого вчить цей твір?** (What does this work teach?): A green box at the bottom center with horizontal lines.
- Герої** (Heroes): A central yellow hexagonal graphic with the word 'Герої' (Heroes) in the middle.

V. Підсумок уроку

Домашнє завдання. Повторити сюжет роману «Чорна рада»; відновити діалог між Брюховецьким і Сомком.

*Створити рекламу роману «Чорна рада» для друзів та однолітків.

Добрий день, друже, сьогодні вирішальний день, ми Який він добрий! Відколи ми стали друзями? Заставля, ми Тоді домовилися, все буде чесно, якщо Чесно? Я не вірю жодному слову людина, яка	Допоможі відновити діалог між Брюховецьким і Сомком	Довсім забув, ти ж нещодавно офіцер От і добре, а хочу Справді? Хіба ти зможеш об'єднати Україну скляною рукою, ти ж От і звичайно, хто
Складіть рекламу роману «Чорна рада» для друзів та однолітків Друзі! Це не тільки справжній талісман до спадку, збереження цілісності України, а й утвердження думки, що українська інтелігенція має бути єдиною і діяти в інтересах Батьківщини. Рекомендую! Прочитайте і наші погляди на життя зміняться! Чи актуальний цей твір сьогодні? Так! Адже це спроба показати необхідність національної плати українців і те, що привілейовані для русифікації організації українського суспільства є його національним світлом (культура, освіта, злато до музичного армагеддону).		Складіть рекламу роману «Чорна рада» для друзів та однолітків Чи актуальний цей твір сьогодні?